

Předseda Ústavního soudu
Ústavní soud
Joštova 625/8
660 83 Brno

V Brně dne 20. 10. 2020

Podnět k zahájení kárného stíhání soudce Pavla Rychetského

Stěžovatelka: **Mgr. Vendula Zahumenská, Ph.D.** bytem Lidická 700/19, 602 00

1

Elektronicky

Přílohy

- Přepis pořadu Otázky Václava Moravce publikovaný na stránkách Soudcovské unie

I.

[1] Stěžovatelka tímto podává podnět ke kárnému stíhání soudce Pavla Rychetského v souladu s § 134 zákona o Ústavním soudu.

[2] Podle § 132 Soudce ústavního soudu je kárně odpovědný za kárné provinění.

[3] Podle § 133 odst. 1 zákona o ústavním soudu „**Kárným proviněním je *jednání, jímž soudce snižuje vážnost a důstojnost své funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé a nestranné rozhodování Ústavního soudu, jakož i jiné zaviněné porušení povinností soudce.***“

[4] **Stěžovatelka upozorňuje na legislativní mezeru v zákoně o Ústavním soudu, která neobsahuje zvláštní pravidlo pro situace, kdy by měl předseda Ústavního soudu posuzovat, zda se sám nedopustil kárného provinění. S ohledem na to, že zde pochopitelně předseda Ústavního soudu nemůže postupovat nestranně jedná-li se o něho samotného, dovolává se stěžovatelka takového postupu, kdy předseda Ústavního soudu bez dalšího věc s návrhem na kárný postih postoupí plénu Ústavního soudu. Jen tak je možné dosáhnout řádného prošetření věci. Stěžovatelka žádá, aby jí bylo doručeno usnesení pléna o jejím podnětu.**

II.

2

[5] Ve věci sp. zn. Pl. ÚS 10/20 byl soudcem zpravodajem právě předseda Ústavního soudu JUDr. Pavel Rychetský.

[6] Dne 3. 5. 2020 v pořadu Otázky Václava Moravce zazněly následující výroky:

Václav MORAVEC, moderátor

*Jedno z nejvíce diskutovaných opatření bylo rozhodnutí vlády po vyhlášení nouzového stavu, kdy přijala krizové opatření, jímž od 16. března zakázala občanům České republiky vycestovat ze země. Přitom svoboda pohybu je zaručena Listinou základních práv a svobod. Teď se díváme už na mapu Evropy. Zákaz cest do zahraničí s předem danými výjimkami platil do 24. dubna v rámci České republiky. Zákaz cestovat do zahraničí vydaly kromě české vlády také vlády v Itálii, Belgii, Litvě. Italové nesmějí vycestovat kromě pracovních či zdravotních důvodů od 10. března. Zákaz má zatím platit do 17. května. Od 16. března nesmí vycestovat občané Litvy. Výjimkou je cesta za prací, či povolení vedoucího státního pohraniční stráže pod Ministerstvem vnitra. Zákaz platí tam v Litvě do 4. května. Zákaz svým občanům cestovat ze země, a to od 18 března do 8. června, pokud k tomu nejsou nezbytné důvody dané ministerským výnosem vydala i Belgie. **Jak se vám***

jako ústavnímu soudci, pane Rychetský, jak se vyrovnáváte s tím, že máme tady zákaz explicitní zákaz, nebo měli jsme explicitní zákaz vycestovat ze země, což je bezesporu porušení Listiny základních práv a svobod?

Pavel RYCHETSKÝ, předseda Ústavního soudu ČR

Dostáváte mě do trochu obtížné situace, protože u nás je i tato část opatření vlády, byť už v tuto chvíli neúčinná, nikoliv platná, také napadena.

Já jsem dokonce soudce zpravodaj v té věci. Problém je v tom, že sice jak ústavní zákon o bezpečnosti, tak ten krizový zákon explicitně svěřuje vládě dočasné omezení při nouzovém stavu některých základních práv a svobod. Mezi nimi i svobody pohybu a pobytu. Ale přitom se musí šetřit ta základní práva, která jsou v listině. Dá se z toho vcelku nepochybně dovodit, že na území našeho státu s ohledem na potřeby a rozsah té pandemie a podobně lze nějakým způsobem ten pohyb a pobyt omezit. **Můj soukromý názor, a je to tedy nás převažující, je, že samozřejmě takový zákaz nemůže sestavovat k překročení hranice.** Ale já jsem zdůraznil soukromý názor z jednoduchého důvodu. **U nás nebyl k tomu aktivně legitimovaným tím subjektem podán návrh.** My už jsme rozhodli ve třech případech o třech stížnostech. Ve všech těch třech případech vlastně jsme neměli možnost se dostat k neutrálnímu přezkumu, protože byly podány aktivně nelegitimovaným subjektem. Žádná skupina poslanců, nebo senátorů, u které by bylo nepochybně možné říci to je aktivně legitimovaný subjekt, my máme právo se tím zabývat. K tomu nedošlo. A teď pozor! Dnes už, když už jsou ty radnice z naší strany otevřené, nenajdeme možnost, aby se k tomu Ústavní soud v plénu vyjádřil. My jsme sice několikrát svým způsobem mimo zákon o Ústavním soudu vyslovili výrok, že nějaký zákon, nějaké ustanovení v době, kdy bylo platné, bylo v rozporu s ústavou. Ale ve všech těch případech to bylo jenom tehdy, kdy probíhalo řízení o tom, že to ustanovení by bylo platné se aplikovalo. My jsme tedy, já jsem konkrétní kontrola ústavnosti, mohli takový výrok vynést. Klasický případ je starý občanský zákoník. Tuším, že už asi 7 let není účinný. Přesto v celé řadě případů se i nadále rozhoduje před obecnými soudy podle tehdy platné normy. Pak samozřejmě se může stát, že se budeme k ten ústavnosti, i když už ztratila platnost, vyslovovat.

3

Václav MORAVEC, moderátor

Není to škoda? Teď narážím na to vaše nejnovější rozhodnutí, kterým jste odmítli ty dotčené stížnosti, kde bylo obrovské množství, jak jsem si pročítal nálezy Ústavního soudu v plénu, obrovské množství těch oponentních stanovisek. A jejich rozsah výrazně převážil jádro toho rozhodnutí. **Nebyla to malá odvaha Ústavního soudu, že jste se do toho**

nepustili? Protože, jinými slovy, by byl Ústavní soud štípnut, jestli to bylo ústavně správné řešení?

Pavel RYCHETSKÝ, předseda Ústavního soudu ČR

Já bych nepoužil termín malá odvaha. Ten problém byl v tom, že my jsme se tím zabývali nejen na třech plenárních zasedání od rána do večera. Ale mezitím elektronickou komunikací mezi těmi 15 soudci po dobu tří týdnů. Takže se nashromáždilo ohromné množství názorů. Přitom jsme byli v situaci, která svým způsobem je zcela bezprecedentní. My jsme museli rozhodnout, zda vůbec má Ústavní soud kompetenci přezkoumávat rozhodnutí vlády o vyhlášení nouzového stavu a rozhodnutí vlády, který některá základní práva a svobody se rozhodla omezit.

Museli jsme si tedy říci, jestli k tomu máme vůbec kompetenci. Pokud ji máme, museli jsme si vyjasnit problém, kdo má právo a v té legitimaci se na nás s tím obrátit. První otázkou tedy bylo, co to je za akt? Co vlastně přezkoumáváme? Tu otázku si postavili i ty advokáti. A protože tušili, že to není jednoduchá věc, tak to všichni nazvali ústavní stížností. Tím nám zčásti ulehčili situaci, protože ústavní stížnost může podat jenom ta fyzická, nebo právnická osoba, jejíž konkrétní ústavní práva, nebo svobody byla porušena nějakým konkrétním rozhodnutím v její kauze. V řízení, kde byla účastníkem.

Václav MORAVEC, moderátor

Tím vám to ujasnili, protože vy jste mohli ty stížnosti odmítnout z formálního důvodu. Což jste učinili.

Pavel RYCHETSKÝ, předseda Ústavního soudu ČR

Uvědomte jednu věc, že s tím výrokem, že se ústavní stížnost odmítá, souhlasilo z 15 12 soudců. Byly tam 3 disenty, ale ty disenty nebyly proti té části výroku, která se týkala toho vlastního nouzového stavu, ale proti těm opatření Ministerstva zdravotnictví. A všichni soudci tedy vlastně souhlasili s výrokem, ale problém byl s odůvodněním, s tou argumentací. Tam už se ty názory rozcházely skutečně, protože to je naprosto dosud neorané pole. Kdybychom, já bych byl rád, kdyby Ústavní soud bez disentu se sjednotil a poslal jasný signál do země. Ale to by patrně to rozhodnutí ještě do této chvíle nebylo přijato a vyhlášeno. Takže je to svým způsobem kompromis. Aspoň byla shoda.

[7] **Stěžovatelka poukazuje na to, že již ve věci** sp. zn. Pl. ÚS 10/20 byl podán návrh na vyloučení soudce Rychetského z rozhodování. Tento návrh však zůstal nerozhodnut. Tím spíše je na místě se nyní zabývat tím, zda nedošlo ke spáchání kárného provinění tím, že **soudce Rychetský jako zpravodaj ve věci předtím, než bylo ve**

věci rozhodnuto (i předtím, než by měl daný stěžovatel možnost se s rozhodnutím seznámit) veřejně komentuje právní otázky, které jsou v jeho stížnosti otevřeny, včetně otázky, zda stěžovatel má či může mít aktivní legitimaci k tomu, aby se na Ústavní soud obrátil a zda je namítané krizové opatření vlády souladné s ústavním pořádkem nebo ne.

[8] Stěžovatelka v této souvislosti poukazuje na dřívější mediální vyjádření předsedy Nejvyššího soudu Pavla Šámala, který v rozhovoru pro Lidové noviny uvedl:

ŠÁMAL: Chci říct jasně jednu věc. Vedení soudu do rozhodování konkrétních kauz žádným způsobem nemůže zasahovat, byť si většina lidí myslí, že jako předseda soudu mám nějaké zvláštní kompetence. Nemám. Opakovaně dostávám stížnosti, v nichž je požadováno, abych změnil rozhodnutí některého senátu Nejvyššího soudu nebo dokonce i nižších soudů. To mám přímo ze zákona zakázáno!

Samozřejmě ale mám pravomoc směrem k tomu, jak se věci komunikují navenek. Často spolu s konkrétním předsedou senátu a s tiskovým mluvčím řešíme, co se bude sdělovat veřejnosti. Vždy je to ale až po rozhodnutí. Dokud věc není rozhodnuta, vůbec se k tomu nemůžeme vyjadřovat. Tak to je všude v Evropě i v demokratickém světě.

[9] Stěžovatelka požaduje, aby Ústavní soud nezávisle posoudil, jestli toto prastaré pravidlo, podle kterého soudce před vyhlášením rozhodnutí ve věci samé věc veřejně nekomentuje, ještě stále platí. Nebo je již nová doba a staré principy neplatí? Nebo pravidla, jejichž respektování Ústavní soud vyžaduje po soudem obecné soustavy soudů neplatí pro samotný Ústavní soud, resp. jeho předsedu? Je zde někdo rovnější než jiní soudci?

III.

[10] Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 371/04 konstatoval, že „nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu..., o níž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto potřeba vnímat šířeji, také v rovině objektivní.“

[11] Soudce tak jako vykonavatel soudní moci, jež mu byla svěřena jmenováním do této funkce, **je povinen svým jednáním a chováním nezavdat příčinu tomu, aby byla narušena důvěra v jeho funkci na základě objektivního posouzení vnějšího pozorovatele. Jednáním a chováním se tedy myslí především výkon jeho funkce.**

[12] Ústavní soud se vyjádřil k otázce, zdali z chování soudců např. při jednání soudu lze vyvozovat jejich podjatost. Na str. 16 nálezu III. ÚS 4071/17 je uvedeno: „**Jednání soudce totiž může vzbuzovat oprávněnou pochybnost o jeho nestrannosti z**

hlediska objektivního testu, avšak zároveň toto jednání může vypovídat o osobním přesvědčení soudce natolik, že to povede k vyvrácení domněnky jeho nestrannosti v rámci subjektivního testu (viz rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 15. 12. 2005 ve věci Kyprianou v. Kypr, stížnost č. 73797/01, § 119 a § 123-133).“

[13] Stěžovatelka je přesvědčen, že jednání soudce, který veřejně jako soudce zpravodaj (když to navíc sám přizná, nejedná se tedy o omyl) komentuje své rozhodování ještě předtím, než bylo ve věci rozhodnuto, vzbuzuje oprávněné pochybnosti o možnosti nestranného postupu a zejména pak snižuje důvěru veřejnosti v nestranný postup Ústavního soudu. Daný postup je o to závažnější, že se jedná o samotného předsedu Ústavního soudu.

[14] Stěžovatelka odkazuje na četnou judikaturu kárného senátu NSS, jakož i na závěry Ústavního soudu přijaté v jeho nálezu sp. zn. I. ÚS 2617/15 z 5. 9. 2016:

„...jednotlivec, který přijal funkci soudce, je při výkonu své svobody projevu podle čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy vázán povinností loajality a zdrženlivosti. Jeho svoboda projevu tudíž podléhá zvláštním omezením, která vyplývají z této povinnosti. Soudce zejména nesmí svými projevy narušovat důvěru veřejnosti v to, že bude rozhodovat v souladu se základními principy demokratického právního státu, a důvěru v nestrannost a nezávislost soudní moci“

[15] Této své povinnosti soudce Rychetský nedostál a **svým veřejným vystupováním ohrožuje důvěru v nezávislé a nestranné rozhodování Ústavního soudu, jakož i justice jako takové.**

6

• Vydávání nezákonných opatření předsedou Ústavního soudu

[16] Stěžovatelka poukazuje na to, že předseda Rychetský systematicky překračuje svoji pravomoc. Nejen, že nálezy Ústavního soudu nejsou vyhlášovány za přítomnosti účastníků řízení a veřejnosti, jak přikazuje zákon, ale vedle toho jsou rovněž omezovány úřední hodiny Ústavního soudu na základě prostého opatření exekutivy. Pokud se předseda Ústavního soudu takto podvoluje exekutivě, podle stěžovatelky by neměl funkci předsedy vykonávat.

[17] **Stěžovatelka požaduje, aby její podnět byl řádně a nezávisle prošetřen na půdě pléna Ústavního soudu a aby byla vyrozuměna o přijatých opatřeních. Dále žádá, aby jí bylo doručeno usnesení pléna ohledně jejího podnětu.**

Stěžovatelka